

UNDERVISNINGSMATERIALE

AF MARIA-LOUISE BJERRUM

GADS FORLAG

TIL LÆREREN – INTRODUKTION TIL VÆRKET

Forfatter og illustratør Thomas Hjorthaab har med *Sommerbæst* skrevet en gyser til de ældste på mellemtrinnet og de unge udskolings elever. Her møder eleverne et værk, der med gysen som virkemiddel, beskriver kreativitetens væsen og de processer, der slippes løs, når kontrollen slippes fri for at give plads til det skabende og ukontrollerbare, som kunsten kan repræsentere.

Romanen handler om Milan, der traditionen tro skal på sommerferie hos sin onkel. Onkel Anton er lidt af en enspænder, der lever på en nedlagt gård langt ude på landet, hvor han dyrker sin store passion – at udstoppe dyr.

Kort inden ferien har Milan søgt ind på en tegneskole, men fået afslag med den begrundelse, at hans tegninger mangler karakter;

“De siger, at mine tegninger er livløse.” Milans stemme føltes ru og gjorde det svært at få ordene frem. “Stive og livløse tegninger af udstoppede dyr.” Sommerbæst side 94.

Med skuffelsen gnavnende i kroppen lander Milan i onkel Antons velkendte verden, hvor de varme sommerdage og taksidermiens¹ love hersker. Men denne sommer skal vise sig at blive helt anderledes end normalt. Bagerst i Antons tilgroede have finder Milan en bålplads med nogle besynderlige knoglerester, og med en stigende fornemmelse af, at der er noget Anton skjuler, opdager Milan en ny sandhed om sin onkel, samtidig med han langsomt finder en ny side af sig selv.

Sommerbæst bevæger sig mellem kontraster; livet over for døden, trygheden over for uhyggen og kreativiteten og vildskaben over for kontrollen og tæmningen af det vilde.

Værket kalder på flere analyse- og fortolkningstilgange, og sproget er rigt på besjælinger, der understøtter uhyggen, som gennem værket tager til. Desuden er *Sommerbæst* også en æstetisk perle, hvor værkets samlede udtryk og samspil mellem illustrationer og handling er helt oplagt at arbejde med.

INTRODUKTION TIL UNDERVISNINGSMATERIALET

Dette undervisningsmateriale indledes med förläsningopgaver, hvor eleverne skal bruge deres meddigtning og fantasi samt undersøge, hvilke symbolske ledetråde der udfoldes og vækker en særlig stemning i deres forforståelse for fortællingen. De første opgaver igangsættes af læreren og er derfor formuleret til underviseren, mens de efterfølgende opgaver er henvendt til eleverne.

Under læsningen er opgaverne inddelt med tre forskellige faglige fokus:

- + Karakterernes udvikling
- + Sproget og mystikken
- + Symboler

Her kan læreren fordele de forskellige områder, så hele klassen ikke arbejder med de samme opgaver. Alternativt kan eleverne selv vælge deres fokusområde. Da der er flest opgaver til karakterernes udvikling, vil det også være muligt at dele denne opgave op, så nogle elever arbejder med

¹ Taksidermi betyder præparering og udstopning af dyr. *lex.dk*

Milans udvikling, mens andre fordyber sig i onkel Antons. Efterfølgende kan begge grupper arbejde med de afsluttende opgaver, der knytter sig til både Milan og Anton.

Når romanen er læst, skal eleverne fortolke værket og drøfte, hvem eller hvad sommerbæstet er. Herefter afsluttes materialet med nogle kreative fortolkningsopgaver, hvor eleverne skal vælge en opgave og formidle deres oplevelse og forståelse af romanen.

FØRLÆSNING

TIL LÆREREN – INDEN BOGEN UDDELES

Grævlingen spiller en betydelig rolle i romanen, og Milan og Anton har to meget forskellige tilgange til dyret. Mens onkel Anton vil udstille og tæmme det vilde, undersøger og iagttager Milan dyret. Nedenstående opgave har til formål at lade eleverne eksperimentere med disse tilgange, allerede inden værket åbnes. Hvor den ene halvdel af klassen skal beskrive dyret – Antons naturtro fremstilling, skal den anden del af klassen illustrere det ved hjælp af deres fantasi og kreativitet – à la Milans tilgang.

Fremgangsmåde:

Del klassen op i to.

Den første gruppe skal sidde, så de kan se en grævling – enten på et billede, eller hvis muligt, en udstoppet grævling. Lån eventuelt en fra biologilokalet.

Den anden gruppe får udleveret papir og blyant.

Sæt eleverne sammen to og to, så de elever, der ser grævlingen, danner par med eleverne, der ikke har set den. Eleverne, som ser grævlingen, skal beskrive dyret for deres makker uden på noget tidspunkt at nævne ordet grævling. Makkeren skal imens tegne dyret ud fra beskrivelsen.

EFTER ØVELSEN

Hæng elevernes tegninger op i klassen og tal efterfølgende om, hvordan processen var:

- Hvordan var det at beskrive dyret uden at måtte fortælle, hvad det var for et dyr?
- Hvordan var det at tegne et dyr alene ud fra en beskrivelse?

TITLEN

Herefter får alle elever nu titlen *Sommerbæst*. Tal kort med eleverne om ordet.

- Det er en neologisme, et selvopfundet ord.
- Det er et sammensat substantiv, der består af to ord, man normalt ikke vil forbinde med hinanden – sommer og bæst.

Nu skal eleverne med deres makker besvare nedenstående spørgsmål:

- Hvad er et sommerbæst?
- Tal sammen to og to om, hvad dette ord kan dække over. Skriv nogle stikord ned.

TIL ELEVERNE

FØRLÆSNINGSOPGAVER TIL ROMANENS OPSLAG

Nu skal I arbejde med værket æstetiske udtryk:

FORSIDEN – FARVERNE

- ♦ Undersøg, hvilken symbolsk betydning forsidents farver kan have.

TYPOGRAFIEN

- ♦ Hvordan er titlen skrevet?
- ♦ Hvad synes I bogstaverne ligner, og hvad kommer I til at tænke på, når I ser dem?

ILLUSTRATIONEN

- ♦ Hvad ser I på illustrationen, og hvad tror I, der vil ske i bogen. Skriv stikord.

BAGSIDEN

- ♦ Læs bagsideteksten, og kig på dyret på bagsiden.
- ♦ Hvilket indtryk får I af handlingen, når I læser bagsideteksten og sammenholder den med jeres overvejelser om forsiden?
- ♦ Skriv bogens titel på lodret led, og find et ord til hvert bogstav, der kan beskrive det indtryk og den forventning, I på nuværende tidspunkt har til romanens handling.

S

O

M

M

E

R

B

Æ

S

T

Romanen indledes med følgende citat:

Taksidermi er den endegyldige tæmning af vildskab.

- ✦ Hvad tror I, der menes med dette citat?

Undersøg tegningerne af dyr på romanens første sider.

- ✦ Hvordan vil I beskrive tegningerne? Er de naturtro eller abstrakte?

MENS DU LÆSER

Nu skal I til at læse romanen. Jeres lærer fortæller jer, hvordan I skal arbejde med de nedenstående fokusområder:

- ✦ Karakterernes udvikling
- ✦ Sproget og mystikken
- ✦ Værkets symboler

KARAKTERERNES UDVIKLING

Onkel Anton og Milan har i begyndelsen af romanen et tæt bånd, men i løbet af fortællingen sker der noget med deres relation, og deres forskelle bliver meget tydelige. I skal nu undersøge, hvordan de udvikler sig.

MILAN

Efter kapitel 1:

- ✦ Hvordan har Milan det, da han ankommer til onkel Antons gård?
- ✦ Hvordan vil I beskrive Milans og Antons relation på nuværende tidspunkt?

Efter kapitel 2 - genlæs side 40 – 42:

- ✦ Hvad mener Milan, han har fundet i baghaven?
- ✦ Hvordan opfatter Milan nu onkel Anton?

Efter kapitel 3 - genlæs side 50-52:

- ✦ Gå sammen to og to, og tal om, hvad der sker mellem Anton og Milan på disse sider?

Efter kapitel 4:

- ✦ Hvad har Milan fundet på marken?
- ✦ Hvordan påvirker fundet Milan?

Efter kapitel 8 - genlæs side 108 –109:

- Hvad får dyret frem i Milan?
- Hvorfor kommer dyret kun frem, når Anton ikke er til stede?

Efter kapitel 9 - genlæs sidste afsnit på side 116.

- Hvad sker der mellem Milan og dyret?

ONKEL ANTON

Efter kapitel 1:

- Hvilket indtryk får I af onkel Anton?
- Hvordan bliver han beskrevet?

Efter kapitel 2 - på side 35 siger Anton; "Selv døde dyr er farlige."

Hvad mener han med det?

Tror I, han fortæller sandheden? Hvorfor/hvorfor ikke?

Efter kapitel 6:

Lav en side i Antons dagbog, hvor han beskriver oplevelsen i skoven.

Efter kapitel 7:

På side 95 siger Anton;

"Vigtigheden af taksidermi er altoverskyggende, Milan. At bevare dyr, som de ser ud, og ikke som man tror eller forestiller sig dem. En nøjagtig gengivelse, ned til allermindste detalje. En konservering af virkeligheden uden sprækker."

- Hvad mener Anton med dette citat?
- Hvorfor tror I, at han har den holdning?

Efter kapitel 8:

- Hvordan er jeres indtryk af onkel Anton efter at have læst dette kapitel?

MILAN OG ANTON

Efter kapitel 11

Lav en beskrivelse af Milan og Anton:

- Gå sammen fire personer og lav en liste over ord, I synes beskriver henholdsvis Milan og onkel Anton.
- Lav herefter et ordbillede, en figur formet af jeres ord, som I synes passer godt til dem.
I kan enten lavet ordbilledet selv eller bruge programmet Wordart.

SPROGET OG MYSTIKKEN

I nedenstående opgaver skal I undersøge den særlige måde, bogen er skrevet på. Thomas Hjorthaab gør brug af besjælinger, og hans beskrivelser af døde ting. F.eks. beskrives Antons hjem og tegneskolens afslagsbrev næsten som et levende væsen. I skal nu finde eksempler på dette og undersøge, hvordan beskrivelserne påvirker stemningen i bogen.

Antons hjem beskrives side 23 – 25:

- ✦ Undersøg, hvordan onkel Antons hjem beskrives.
- ✦ Find nogle citater, der giver et særligt billede af hjemmet.
- ✦ Hvordan opfatter I hjemmet ud fra beskrivelserne?
- ✦ Er der noget særligt ved måden hjemmet beskrives på, der giver jer det indtryk?

Læsestop efter kapitel 6:

- ✦ Hvad har Milan fundet på marken?
- ✦ Lav et oplag til Milans Instagram, der illustrerer og beskriver hans oplevelse på marken.

Efter kapitel 11:

Hvordan udvikler uhyggen og mystikken sig i romanen?

- ✦ Bemærk kapitlernes udformning.
- ✦ Hvordan vil I beskrive dem, og hvordan hænger udtrykket sammen med historiens udvikling?

SYMBOLER

Sommerbæst rummer mange symboler. I nedenstående opgaver skal I undersøge, hvilken betydning og sammenhæng, der kan være mellem fortællingens personer og de dyr, der nævnes.

- ✦ Undersøg hvilket dyr en grævling er?
- ✦ Hvilken symbolsk betydning kan grævlingen repræsentere?
- ✦ I kapitel 1 kalder onkel Anton Milan næbdyr, som referer til den tegning han lavede, da han var 7 år. Hvad kendetegner et næbdyr?
- ✦ Hvilken symbolsk betydning kan dyret have?
- ✦ Hvordan passer denne betydning til Milan?

Efter kapitel 11:

Vælg nu opgave 1 eller 2. Efterfølgende skal I give et bud på det sidste spørgsmål.

- 1 Lav en tegneserie på fire eller seks billeder, der beskriver, hvad Milan oplevede i Antons kælder.
- 2 Skriv et brev fra Anton til Milan, hvor han forklarer, det der skete i kælderen.

- Hvordan passer grævlingens symbolske betydning til værkets handling og den udvikling, Milan gennemgår?

EFTER LÆSNING

Ud fra de opgaver I har arbejdet med, mens I læste, skal I nu komme med et bud på, hvem eller hvad sommerbæstet er.

Undersøg tegningerne bagerst i bogen:

- Kig på tegningerne bagerst i bogen. Hvad forestiller de?
- Hvilken forskel er der på dem og på tegningerne først i bogen?
- Romanen hedder *Sommerbæst*, men hvem eller hvad er sommerbæstet, og hvad har Milan egentlig oplevet på gården?
- Vend tilbage til citatet i begyndelsen af romanen; *Taksidermi er den endegyldige tæmning af vildskab*.
- Hvordan tror I nu, citatet kan forstås sammenholdt med romanens handling?

VÆLG EN AF NEDENSTÅENDE OPGAVER

SÆT EN SCENE:

- Lav en beskrivelse af bogens stemning og tema. I kan lade jer inspirere af Thomas Hjorthaabs levende beskrivelser, hvor han anvender besjæling for at skabe uhygge og spænding.
- Herefter skal I opstille et stilleben, der illustrerer døden. Lån eventuelt udstoppede dyr fra skolens biologilokale til at skabe et billede, der kan beskrive bogens handling/tema. I kan også lave en billedecollage i Canva.
- Sæt jeres stilleben og beskrivelse sammen til et billede, der illustrerer de kontraster, der forekommer i *Sommerbæst*.

LAV EN BOOKTRAILER

- Lav en booktrailer til *Sommerbæst*. I kan f.eks. bruge We Video på Skoletube. Vær opmærksom på at få romanens stemning med via filmiske virkemidler:
 - lydeffekter, farvevalg, eventuelle oplæsningsstykker og citater.

LAV EN ROMANPLAKAT

Lav en plakat f.eks. i Canva på Skoletube. Brug gerne jeres noter fra förläsningsopgaverne og fra de opgaver I arbejdede med, mens I læste. På plakaten skal I:

- Formidle romanens tema, budskab og kontraster.
- Visualisere bogens æstetiske udtryk, såsom, farver, illustrationer og stemning.
- Udvælge nogle citater, som I synes giver et indtryk af handlingen og stemningen.

TEGN ET SOMMERBÆST

Materialer: papir og kul.

- Vend tilbage til dine förläsningsopgaver og noterne til opgaverne efter romanen var læst, og genlæs dine fortolkninger af, hvad du og din makker mente, et sommerbæst kunne være.
- Herefter skal du lave en kultegning af din fortolkning af hvem eller hvad sommerbæstet er.

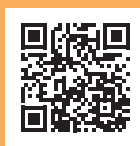
[illegible]

[illegible]

TILMELD DIG NYHEDSBREV

Vær på forkant med de nyeste
børne- og ungdomsbøger fra Gads Forlag

Scan QR-koden, og tilmeld dig nyhedsbrev

Skriv til gb@gad.dk, hvis du spørgsmål
til bogbestilling eller andet